

På flugt fra nazisterne: Zuzana reddede livet i Næstved

Den tjekkiske journalist, Judita Matyasova, er selv med, når hun præsenterer flere års research af jødiske børn på Næstved Museum. En af dem var Zuzana Böhm, mens resten af hendes familie omkom i koncentrationslejre.

Af Jan Jensen

JØDISKE BØRN Omvej til livet. Sådan hedder den udstilling, som beskriver livet for unge tjekkiske jøder i Næstved under 2. verdenskrig.

Udstillingen åbner torsdag 25. april kl. 16, og det er ingen tilfældighed at kvinden bag det enorme arbejde - den tjekkiske journalist Judita Matyasova - vælger Helligåndshuset, Næstved Museum, som det første sted udstillingen skal vises.

Næde ud af Tjekkiet

I 1939 blev over 150 tjekkiske teenagere sendt til Danmark for at uddanne sig, så de senere kunne rejse til Palæstina og bidrage til landets opbygning.

Zuzana Böhm var 14 år, da hun kom til Næstved sammen med en

gruppe på cirka 30 unge. Det var som et eventyr for pigen, der ikke vidste, at hun var blandt de sidste, der nåede ud af det besatte Tjekkiet med livet i behold.

Det er tre år siden, journalist Judita Matyasova kom på sporet af den fantastiske historie om Zuzana Böhm, der fandt sin livs store kærlighed, Arnost Lederer, langt væk fra sit hjemland, hvor hele hendes familie blev udslettet.

En mors umulige valg

Den 89-årige kvinde lever stadig og kan fortsat huske det danske sprog, særlige steder i Næstved og ikke mindst de venner, hun havde i det års tid, hvor hun levede et freldeligt liv.

- Jeg har siddet i hendes stue, og hørt den skrøbelige kvinde for-

Genforening i Israel

20 af hovedpersonerne, som den tjekkiske journalist har fundet frem til, mødtes 28. oktober 2012 i Israel efter 70 års adskillelse. Et par har dog set hinanden dagligt, for de forelskede sig nemlig og blev senere gift. Blandt andre Zuzana og Arnost Lederer, der var blandt de få, der vendte tilbage til Prag efter krigen.

Den tjekkiske journalist, Judita Matyasova, har snart brugt fem år på at researche og finde frem til historierne om de tjekkiske børn, der blev sendt i sikkerhed i Skandinavien. Hun var i Danmark i 2011 for at se Karantænehuset i Karrebæksminde. Nu skal hun åbne udstillingen: En Omvej Til Livet. Det sker på Næstved Museum 25. april. Foto: Jan Jensen

tælle, hvad der skete. Med meget stille røst fortalte hun, at hendes mor valgte hende blandt tre søs-

kende. Jeg kunne ikke tro, at den historie aldrig var blevet fortalt, siger Judita Matyasova, der var i

Zuzana Böhm og hendes kæreste, Arnost Lederer, mødtes i Næstved. De jødiske teenagere opholdt sig i Næstved og var på sommercamp i Karrebæksminde. Billedet er taget i 1942. Privatfoto

Zuzana og Arnost Lederer lever stadig. De bor i Prag og fik to børn. Det gamle sort-hvide foto (tv) stammer fra en ferie. Privatfoto

Tjekkiske Zuzana Böhm var i Danmark på zionistkursus. Hun var den eneste der overlevede og undgik nazisternes koncentrationslejre. Privatfoto

den unge jødiske pige lærte at sy på håndarbejdskolen, som var beliggende overfor missionshotellet.

I april 1940 måtte børnene flygte ud af byen og skjulte sig i Klinteby. Kæresten Arnost nød landmandarbejdet, og Zuzana drømte om at blive uddannet inden for kunsthåndværk.

I en periode boede Zuzana på Knudhøjgaard i Spjellerup. Landmand Knud Vilhelm Jensen har fortalt, at hans farmor og farfar havde Zuzana boende.

Det unge par levede isoleret i frygt for at blive opsøgt af de tyske soldater. De mistede kontakten til mange af vennerne fra Næstved, og måtte flygte til Sverige i 1943.

Breve fra Zuzana

Zuzana Böhm havde også kontakt med boghandler Steen Kastrup Christensens mor, Ingeborg Christensen.

Boghandleren har gemt alle brevene fra Zuzana, og de bekræfter også hendes forhold til Arnost.

Han blev beordret tilbage til den tjekkiske brigade. En del af brevene har været underlagt censur, men Zuzana kunne dog vende tilbage til sin Arnost efter krigen.

Zuzana og Arnost Lederer bor stadig i Prag.

Holder foredrag

Det er flere års intens research, der kulminerer, når Judita Matyasova besøger Næstved.

Nye kontakter, der ved noget om andre jødiske flygtninge, skal besøges, og hun skal også forbi Karantænehuset i Karrebæksminde, hvor de jødiske børn var på sommercamp.

Judita Matyasova holder også et foredrag om de jødiske flygtninge torsdag 25. april kl. 17 på Næstved Museum, Boderne.

Zuzana og Arnost Lederers bryllupsfoto. Privatfoto

Næstved i foråret 2011 for at se nærmere på den by, hvor Zuzana boede.

Historien minder om William Styrons berømte bog, Sophie's Choice, og det har inspireret journalisten til at finde frem til, hvad der er sket med de jødiske børn, der skjulte sig fra nazisterne i Danmark og andre skandinaviske lande.

Flygtede fra Næstved

Zuzana Böhm blev modtaget af Ann Marie Nielsen i Næstved, og

Tjekkisk ambassadør deltager

Judita Matyasovas projekt og vandrestilling skal rundt i både Sverige og Danmark. Men første station er Næstved Museum, Helligåndshuset, Ringstedgade 4.

Her åbnes udstillingen torsdag 25. april kl. 16 af den tjekkiske ambassadør Zdenek Lycka. Kl. 17 samme dag holder kurator Judita Matyasova et foredrag på engelsk om emnet i Næstved Museum, Boderne.

Endelig holdes søndag 12. maj kl. 14 en koncert i udstillingen med mezzosopranen Pavla Svetskova og pianisten Marketa Janackova.